

Hans Majestet Kongens beretning til Stortinget om rikets tilstand og bestyrelse i den tid som er forløpet, siden forrige beretning blev avgitt.

Vi Haakon, Norges Konge

gjør vitterlig:

Overensstemmende med rikets grunnlov skal Hans Majestet herved meddele det nu forsamlede storting beretning om rikets tilstand og bestyrelse i 1925.

Norge har vært representert på Folkenes Forbunds 6te forsamling og på den av Forbundet sammenkalte konferanse angående kontroll av handelen med våben, ammunisjon og krigsmateriell i mai og juni 1925.

I henhold til innbydelse mottatt fra staten Minnesotas lovgivende forsamling møtte sendemannen i Washington som Kongens representant, stortingsmann Hambro som Stortingets og statsråd Oftedal som Regjeringens representant ved de norsk-amerikanske jubileumsfestligheter i Minneapolis i juni måned 1925 i anledning av hundreåret for den regulære norske innvandring til Amerikas Forente Stater; enn videre deltok Universitetets rektor, professor Stang, som representant for de norske høiskoler.

Ved de senere jubileumsfestligheter i New York var odelstingspresident Wefring som representant for Stortingets interparlamentariske gruppe tilstede som offisiell norsk representant.

Med Finland er der truffet avtale om fiskeriregler i Passvik- og Jakobselv.

Opgang og rydning av grensen mellom Norge og Finland har i sommerens løp vært foretatt av dertil opnevnte representanter fra de to land.

Ved noteveksling er voldgiftskonvensjonen med Storbritannia fornyet for 5 år fra 9de november 1924 i sin nuværende form,

dog således at henvisningen til voldgiftsdomstolen ombyttes med henvisning til den faste domstol for mellempfolkelig rettspleie.

Med Schweiz er der undertegnet en traktat vedrørende opnevning av en fast undersøkelses- og forliksnevnd til behandling av tvister som måtte opstå mellom landene.

Norge har i årets løp avsluttet en handels- og sjøfartsavtale med Estland.

For tiden pågår der forhandlinger med Amerikas Forente Stater om avsluttelse av en handels-, sjøfarts- og konsulartraktat likesom der pågår forhandlinger om avsluttelse av handels- og sjøfartsavtaler med Chile, Grekenland, Polen, Siam og Venezuela.

Med Tyrkiet er undertegnet en vennskapstraktat.

Med Nederlandene er der avsluttet en midlertidig luftfartsoverenskomst samt en konvensjon om gjensidig industriarbeider- og sjemannsforsikring.

Med Finland og Østerrike er der undertegnet avtaler angående utlevering av forbrytere. For tiden pågår der forhandlinger om avsluttelse av lignende avtaler med Latvia, Argentina og Uruguay.

Der er truffet avtale med Amerikas Forente Stater om gjensidig fritagelse for skatt på inntekt erhvervet ved rederivirksomhet.

Med Danmark, Estland, Finland, Latvia, Litauen, Polen, Danzig, Sverige, De Socialistiske Sovjetrepublikers Forbund og Tyskland er der undertegnet en konvensjon til bekjempelse av smugling av alkoholholdige varer. Den er hittil ratifisert av Norge, Finland og Sverige.

Norge har tiltrådt den på konferansen i Washington 10de desember 1921 vedtatte resolusjon om eksterritorialiteten i Kina og har opnevnt et medlem av den deri omhandlede undersøkelsesnevnd.

Norge har tiltrådt den under Washingtonkonferansen i 1922 mellem Kina og 8 andre makter sluttede traktat angående revisjon av Kinas tolltariff, og har vært representert ved den konferanse som i henhold til traktaten er trådt sammen i Peking.

Likeledes har Norge tiltrådt den ved samme anledning mellem de samme makter inngåtte traktat angående den politikk som skal befølges i anliggender vedrørende Kina.

Republikken Chile, som hittil har vært representert ved en chargé d'affaires i Oslo, har nu latt akkreditere en sendemann her.

Norges diplomatiske interesser i Tyrkiet varetas midlertidig av den nederlandske sendemann i Konstantinopel (Angora).

Artium er i 1925 bestått av 1 922 kandidater.

Ved Universitetet er i 1925 teologisk embedseksamen bestått av 11, juridisk av 142, statsøkonomisk av 18, medisinsk av 72, sproglig-historisk av 27 og matematisk-naturvidenskapelig av 11 kandidater. Ved Det teologiske menighetsfakultet har i det forløpne år 10 kandidater avlagt embedseksamen.

Ved Norges tekniske høiskole blev i 1925 optatt 144 faste studerende, derav 14 i arkitektavdelingen, 2 i bergavdelingen, 42 i bygningsingeniøravdelingen, 41 i den elektrotekniske avdeling, 18 i kjemiavdelingen og 27 i maskinavdelingen. — I samme år er uteksaminert 116 kandidater, hvorav 9 arkitekter, 1 bergingeniør, 48 bygningsingeniører, 28 elektroingeniører, 13 kjemiingeniører og 17 maskingeniører.

Antallet av de for Høiesterett henstående upådomte saker som ved begynnelsen av Iste sesjon 1925 var 1 238, nemlig 9 straffesaker og 1 229 borgerlige saker, utgjorde ved utgangen av 2nen sesjon 1925 1 202, nemlig 13 straffesaker og 1 189 borgerlige saker.

Siden forrige beretning er der meddelt stadfestelse på 76 offentlige stiftelser eller legater med en samlet kapital av kr. 2 315 341,52.

Rikets hjemmehørende folkemengde som ved folketellingen 1ste desember 1920 utgjorde 2 649 775 er ved utgangen av 1924 beregnet til 2 753 507 og ved årsskiftet 1925 —26 kan den antagelig anslåes til 2 772 000.

Den oversjøiske utvandring går fremdeles tilbake. I månedene januar til november utvandret i alt 6 893 (foreløbige tall) mot 8 136 i samme tidsrum i 1924 og 8 492 i hele året 1924.

Ekteskaphyppigheten er fallende. Antallet av ekteviede par var i de tre første kvartaler av året 11 022 mot 11 308 i 1924.

I de samme tre kvartaler av 1925 fødtes 41 656 og døde 22 873, fødselsoverskudd altså 18 783. De tilsvarende tall for 1924 var henholdsvis 45 502, 23 444 og 22 058.

Til tross for den store arbeidskonflikt som helt preget første halvår av 1924 viser året 1924 som helhet relativt gode arbeidsforhold sammenlignet med de foregående år. Sommerledigheten var meget lav og høststigningen antagelig vesentlig uttrykk for årstidens innflydelse.

Nogen større forverrelse var ikke merkbar i de første måneder av 1925, men den økede virksomhet som pleier å melde sig i vår- og sommermånedene var i 1925 av lite omfang. 1 august begynte ledigheten å stige. Stigningen var i de første høstmåneder langsom, men vokste utover høsten med voldsom styrke, slik at vi nu har en arbeidsledighetskrise likeså alvorlig som i vinteren 1921—22.

For å vise arbeidsmarkedets bevegelse fra høsten 1924 til høsten 1925 anføres arbeidsledighetsprocentene for jern- og metallarbeiderforbundet og bygningsarbeiderforbundet samt totalprocentene for 10 forbund (Antall arbeidsledige ved månedens utgang i procent av medlemsantallet):

	Jern- og metall- arbeider- forb.	Bygnings- arbeider- forb.	Total- procenten for 10 fagforb.
Oktober 1924	5,8	9,4	6,7
Januar 1925	8,0	18,7	11,9
April	7,1	14,0	10,2
Juli	8,3	6,5	8,3
Oktober	18,0	13,8	16,4

Skjønt arbeidskonfliktene i 1925 har vært få sammenlignet med året før, er der dog i første halvår 1925 flere konflikter, som har hatt stor betydning for virksomheten i de enkelte industrigrener. Av disse har antagelig streiken i hermetikkindustrien hatt størst betydning for landets næringsliv.

Virksomheten ved de offentlige arbeidskontorer fra oktober 1924 til november 1925 kan belyses ved følgende hovedtall:

	I månedens løp		
	Arbeids- søkende.	Ledige plasser.	Besatte plasser.
Oktober 1924	19 460	7 801	6 454
November »	20 767	5 485	4 691
Januar 1925	24 825	6 361	5 388
April »	25 012	9 429	7 531
Juli »	19 372	8 268	6 495
Oktober »	28 787	5 923	5 756
November »	33 074	5 049	4 542

De beregnede samlede leveomkostninger steg i de første måneder av året fra 266 i desember 1924 til 271 i mars 1925. Deretter begynte prisene å falle og indekstallet gikk ned 12 points i 2net kvartal og 11 points i 3dje kvartal og er fortsatt å falle til 236 i november. Alt i alt ligger leveomkostningene for november siste år 26 points eller ca. 10 pct. lavere enn for november 1924. Engrosindeksen nådde sitt maksimum i februar (281) siden er den sunket og lå ved årets utgang 59 points lavere enn i 1924.

I Danmark har prisene vært nedadgående i hele året. I Danmark var engrosindeksen 160 i november 1925 mot 232 i november 1924. Indekstallet for leveomkostningene var 221 i januar og 219 i juli (senere oppgaver foreligger ikke). I Sverige er engrosindeksen falt 12 points fra november 1924 til november 1925 og leveomkostningene 3 points i de tre første kvartaler (Senere fullstendig beregning foreligger ikke). Matvarene viser litt nedgang også for de senere måneder.

I England viser engrosprisene fall i løpet av året, mens detaljprisene er steget litt i siste halvår. Indekstallet for leveomkostningene ligger allikevel nu 3 points lavere enn ved utgangen av 1924.

I De Forente Stater er prisene steget. Etter Bureau of Labour's beregninger er engrosindeksen steget 5 points fra november 1924 til november 1925, og matvareindeksen 9 points, fra oktober til oktober. (For de fullstendige beregninger foreligger ikke senere tall enn for juli).

I Frankrike er engrosindeksen steget fra 503 i november 1924 til 606 i november 1925 og indekstallet for leveomkostningene fra 377 i desember 1924 til 401 i september 1925.

Hvad de enkelte detaljpriser angår så viser hos oss prisene på matvarer og brensel den største bevegelse i året.

Matvareutgiftene steg de tre første måneder av året, er så falt fra måned til måned og ligger for november 46 points eller ca. 17 pct. lavere enn november 1924 og 123 pct. høiere enn 1914.

Prisene på poteter, kål, mel, gryn og sukker er gjennomgående falt mest. Potetprisene ligger over 40 pct. lavere i november 1925 enn i november 1924 og rugmel likeledes 34 pct. lavere, sukker ca. 33 pct., kål 31 pct., hvetemel 26 pct., smør, margarin og brød ca. 20 pct., kaffe ca. 18 og melk ca. 13 pct. De beregnede utgifter til fisk er falt vel 12 pct.; enkelte fiskepriser er gått mere ned og andre mindre. Kjøttprisene er derimot gjennomsnittlig ikke falt mere enn 6 pct.

Brenselsutgiftene har vært fallende hele året. Indekstallet for kull, koks og ved var 308 i november 1924 og 233 i november 1925.

Utgiftene til beklædning gikk op i 1ste kvartal, er så falt og ligger 30 points eller ca. 12 pct. lavere i 1925 enn i 1924.

I henhold til prisreguleringsloven har der vært ført streng kontroll med at konkurranseregulerende sammenslutninger har nedsatt sine noteringer overensstemmende med nedgangen i valutakursene, likesom der også ellers har vært skredet inn mot tilfelle av prismisbruk. For å påskynne prisnivelleringen blev der ved kgl. resolusjon av 25de september 1925 utferdiget et forbud mot tvangsmessig gjennomføring av

minstepriser m. v. Forbudet er i likhet med den hele nugjeldende prislovgivning av midlertidig art og vil bli ophevet i forbindelse med den omordning av kontrollen som er foreslått ved Ot. prp. nr. 43 for 1925.

Tyfoidfieber (nervefeber) optrådte særlig i juni måned med adskillig flere tilfelle enn i 1924. Sygdommens form var dog forholdsvis godartet.

Exanthematisk typhus (flekkfeber) optrådte som en begrenset epidemi i Hillesøy i Nordland og med et enkelt tilfelle i Oslo, begge steder uten en påviselig smitekilde.

Akut Poliomyelitt hadde adskillig større utbredelse i 1925 enn i det foregående år.

De øvrige smittsomme sykdommer hadde omtrent den samme utbredelse som i tidligere år.

Alt i alt er der i månedene januar—november 1925 innført varer til en beregnet verdi av 1307 millioner kroner og utført varer til en verdi av 975,5 millioner kroner. Innførselsoverskuddet blir derfor ca. 332 millioner kroner mot ca. 440 millioner i tilsvarende periode i 1924. Der har altså vært en nedgang i innførselsoverskuddet på over 100 millioner kroner.

Med hensyn til de inn- og utførte kvantiteter var der i 1924 en sterk nedgang i innførselen av en rekke forbruksvarer og luksusartikler, mens der gjennemgående var nogen økning i innførselen av produksjonsfornødenheter. Denne utvikling har ikke vært så utpreget i 1925. En del forbruksartikler viser således stigning; man nevner: ost, smør, hvetemel, sydfrukt, poteter, vin, en rekke manufakturvarer, skotøi etc. Enkelte viktige forbruksvarer viser betydelig nedgang, således flesk, kaffe, sukker, enkelte manufakturvarer etc. Hvad innførselen av produksjonsfornødenheter angår, har der gjennemgående vært stigning fra 1924; man nevner således: mais, kopra, skinn og huder, petroleum, bensin og andre oljer (undtagen olivenolje), alumina, maskiner. Innførselen av skib er steget sterkt.

Kornvarer, uformalte, viser nedgang, det samme gjelder frø og fôrstoffer, spinnestoffer og gjødningsstoffer.

Hvad utførselen angår, har der stort sett vært økning i 1925. Således viser eksporten av trelast, papirmasse, papir, hærde hvalfett, svovelkis, Norgessalpeter, natriumnitrat og aluminium en del stigning fra 1924. På den annen side har der vært nedgang i utførselen av de fleste sild- og andre fiskesorter, hermetikk, tran, cement, kalciumkarbid og skib.

Vår betalingsbalanse overfor utlandet synes efter de opgaver som foreligger å ha vært noget gunstigere i 1925 enn i det foregående år. Innførselsoverskuddet er som nevnt gått ned over 100 millioner kroner, men skibsfartens bidrag er riktignok også gått ned fra ca. 255 millioner kroner i 1924 til omkring 200 millioner kroner i 1925. Denne nedgang opveier således ikke nedgangen i innførselsoverskuddet. Hvalfangsten har innbragt mer enn i 1924; det samme gjelder turisttrafikken. For de øvrige poster kan man ikke stille op nogen beregning nu, men disse vil antagelig ikke endre underskuddet i nogen vesentlig grad. Alt i alt er underskuddet, som for 1924 er beregnet til ca. 200 millioner kroner, antagelig gått ned med 70 à 80 millioner kroner til 120 à 130 millioner kroner. Dette beløp er mer enn dekket ved de lån som er trukket hjem fra utlandet.

I årene 1923 og 1924 hadde vår industri en betydelig stimulans i den prisstigning, man hadde i disse år. Det var derfor økende virksomhet innen de fleste brancher. I 1924 hadde man dog en langvarig arbeidsstans, som nedsatte produksjonen. I året 1925 har forholdene forandret sig i sterk grad som følge av stigningen i den norske krone og den dermed følgende prisnedgang. Virkningen herav har dog først begynt å gjøre sig gjeldende i annen halvdel av året og som helhet blir produksjonsresultatet ganske stort — gjennemgående større enn i 1924. Hertil har også bidradd at man har vært forskånet for mer omfat-

tende arbeidskonflikter. Det økonomiske resultat for bedriftene vil dog være sterkt påvirket av kronestigningen. Til belysning av produksjonens størrelse skal man anføre en del tall, vesentlig hentet fra eksportstatistikken. I de første 10 måneder av året utgjorde produksjonen av tremasse og cellulose 450 000 tonn mot 327 000 tonn i 1924 og 376 000 i 1923. Tallet for utførselen i januar—november er også betydelig høiere enn i 1924. Den samme fremgang kan noteres for papir. Av trykkipapir utførtes januar—november 189 000 tonn mot 118 000 tonn i samme tidsrum i 1924, og for pakkpapir er tallene henholdsvis 74 000 tonn og 54 000 tonn. Alt i alt er der eksportert papirmasse og papir til en verdi av 291 millioner kroner mot i januar—november 1924: 235 millioner kroner. Også trelastutførselen er betydelig større enn i 1924. I alt blev der i januar—november utført 804 000 m.³ mot 761 000 m.³ i samme tidsrum i 1924. Utførselen av props viser dog en betydelig nedgang. Som følge av kronestigningen er utførselsverdien litt mindre enn i 1924, nemlig 68 millioner kroner mot 70 millioner kroner.

Hermetikkfabrikkene har hatt et betydelig dårligere år i 1925 enn i 1924. I januar—november 1925 utgjorde utførselen 27 000 tonn til en verdi av 46 millioner kroner mot i 1924 38 000 tonn til en verdi av 79 millioner kroner.

Den elektrokjemiske og elektrometallurgiske industri kan også for 1925 vise fremgang. Det gjelder Norgessalpeter, aluminium og ferrolegeringer. For bergverksdriften har året bragt fremgang for såvidt angår svovelkis, som er hovedproduktet. Eksporttallene viser en betydelig stigning. Derimot er jernmalmskibningen gått tilbake som følge av de vanskeligheter som er oppstått for A/S Sydvaranger.

Hjemmeindustrien har vært utsatt for stigende utenlandsk konkurranse, eftersom valutakursene er falt. Ved nedsettelsen av gulltollen, som kronestigningen førte med sig, mistet også en rekke industrier den særlige beskyttelse som var skapt ved gulltollen. Etterat det almindelige prisfall in-

nenlands var inntrådt, fikk industrien også å kjempe med den almindelige depresjon som alltid følger nedadgående priser.

Særlig skibsbyggerierne er rammet av den utenlandske konkurranse. De fleste nybygninger er gått til utlandet, og om reparasjonene har det også vært stor rift. Virksomheten er adskillig innskrenket. Det samme gjelder tildels de mekaniske verksteder. Den samlede produksjon ligger antagelig allikevel høiere enn i 1924, da denne industris virksomhet i dette år var hemmet av langvarige lockouter og streiker. Ser man på importen av jern, som kan tas som et mål for denne industris virksomhet, viser 1925 gjennomgående høiere tall enn 1924.

I nærings- og nydelsesindustrien er den beskattede del av denne blitt tynget med betydelig økede avgifter, hvorfor omsetningen er gått noget ned. Margarinproduksjonen er øket betydelig.

Virksomheten i tekstilindustrien ligger fremdeles på et lavt nivå. Importtallene for ull er gått noget ned fra 1924, for bomull og garn er de steget noget. Men importen av disse råprodukter ligger fremdeles betydelig under nivået fra 1913.

Våre fiskerier har i 1925 stort sett hatt et godt år. Førstehåndsverdien av fiskeriene kan anslåes til ca. 125 millioner kroner som i 1924, mot bare 65 millioner kroner i 1923. Kronestigningen har imidlertid forårsaket betydelige tap for tilvirkere og eksportører.

Torskfiskeriene gav i 1925 et utbytte av ca. 60 millioner fisk til en verdi av ca. 60 millioner kroner sammenlignet med 70 mill. stkr. til en verdi av 61 millioner kroner i 1924. Utbyttet har altså vært litt mindre enn i 1924. Utførselen av klippfisk er gått tilbake fra 41,9 millioner kg. i tiden januar—november 1924 til 34,1 millioner kg. i samme tidsrum 1925. Utførselen av tørrfisk er gått ned fra 33,5 millioner kg. i januar—november 1924 til 19,7 millioner kg. i samme tidsrum 1925. Utførselen av tran er likeledes gått tilbake, fra ca. 271 000 hl. til ca. 200 000 hl.

Årets storsildfiske innbragte ca. 675 000

hl. til en verdi av ca. 7,5 millioner kroner mot ca. 611 000 hl. til en verdi av ca. 6,3 millioner kr. i 1924. Der har altså her vært en del stigning.

Vårsildfisket gav 1 808 000 hl. til en verdi av 12,5 millioner kroner sammenlignet med 1 201 500 hl. til en verdi av 9,2 millioner kroner i 1924. Også her har der vært stigning.

Fetsildfisket viser en totalfangst av ca. 410 000 hl. til en verdi av ca. 6 millioner kroner mot 411 000 hl. til en verdi av 7,8 millioner kr. i 1924.

Settes utbyttet av sildefisket under Island til 4 millioner kroner, mot 4,5 millioner i 1924, skulde våre sildefiskerier i 1925 ha gitt en samlet avkastning på første hånd av ca. 30 millioner kroner mot 28 millioner i 1924.

Utførselen av fersk sild har vært noget større enn i 1924, 95,6 millioner kg. i januar—november mot 81 millioner kg. i tilsvarende periode 1924, mens utførselen av salt sild er gått tilbake fra 96,6 millioner kg. til 92,1 millioner kg.

Brislingfisket hadde en god begynnelse, men hermetikkarbeiderstreiken bragte stans. Da streiken sluttet var sesongen på det nærmeste forbi. Brislingfisket var derfor nærmest mislykket. Utførselen av hermetikk er gått betydelig tilbake.

Kystmakrellfisket gav et utbytte av 4 500 tonn mot 5 800 tonn i 1924.

Den samlede eksportverdi av sild og fisk (samt hermetikk utgjorde i januar—november 182,8 millioner kroner mot 253,8 millioner kroner i samme tidsrum 1924, en nedgang på 71 millioner kr. For 1923 var det tilsvarende tall 142,7 millioner kroner, altså betraktelig lavere enn i 1925.

Hvalfangsten har i 1925 hatt et meget godt år. Den samlede fangst av norske selskaper anslås til 586 000 fat olje sammenlignet med 380 000 fat i 1924 og 437 000 fat i 1923. Det samlede verdiutbytte utgjorde antagelig ca. 90 millioner kroner mot ca. 65 millioner kroner i 1923 og 1924. Hele dette beløp kan dog ikke godskrives landets betalingsbalanse, idet verdien av den olje som selges til Norge til videre fored-

ling må fratrekkes. Denne kommer med i eksportstatistikken. Likeledes må et mindre fradrag gjøres for selskapenes utgifter i utlandet.

Norges samlede registrerte handelsflåte bestod ved utgangen av 1925 av 3 699 skib på tilsammen 2 787 804 brutto tonn mot 3 635 skib på 2 598 876 brutto tonn ved utgangen av 1924, en økning i løpet av året på 188 928 brutto tonn eller 7,3 pct. Til sammenligning kan anføres at flåten i 1924 viste en økning på 26 866 brutto tonn. Økningen i 1925 skyldes en netto tilgang såvel for dampskib som for motorskib. Damp-tonnasjen er således øket med 63 351 brutto tonn og motortonnasjen med 149 061 brutto tonn. Seilskibstonnasjen viser på den annen side en fortsatt nedgang i løpet av året, nedgangen utgjorde 23 684 brutto tonn. Vår flåtes effektivitet er derfor øket betraktelig i det år som gikk.

Av den nybyggede tonnasje som kom til i 1925 var 33 803 brutto tonn bygget i Norge, mens hele 172 926 brutto tonn var bygget i utlandet. De tilsvarende tall for 1924 var 21 203 tonn og 54 431 tonn.

Fraktene på verdensmarkedet har i 1925 gjennomgående vært lavere enn i 1924. Det engelske Chamber of Shippings fraktindeks som publiseres i «Statist» steg fra desember 1924 til januar 1925 fra 28,2 til 30,0 for derefter å falle utover våren inntil minimum blev nådd i juli med 22,1. Utover høsten har der vært stigning, tallet for november var 26,1. Gjennomsnittstallet for januar—november 1925 er 25,3 sammenlignet med 29,6 for hele året 1924, en nedgang på 14 pct. For timecharter er det tilsvarende indekstall gått ned fra 23,2 i 1924 til 22,1 i 1925 eller med 5 pct.

Da handelsflåten er øket med ny moderne tonnasje vil sannsynligvis de innseilte pund og dollarbeløp ikke vise nogen større nedgang. Omregnes derimot de innseilte frakter til norsk valuta blir nedgangen betraktelig større, idet gjennomsnittskursen på £ fra 1924 til 1925 er falt fra 31,70 til 27,40 eller med 13½ pct. Gjennomsnittskursen på \$ er falt fra 7,20 til 5,70 eller

med over 20 pct. Man kan antagelig regne med en samlet bruttofrakt på ca. 425 millioner kr. sammenlignet med 543 millioner kr. i 1924. Av de 425 millioner kr. kom antagelig ca. 200 millioner kr. landet tilgode, idet resten fragår som utgifter i utlandet. Praktisk talt hele flåten har vært i fart.

Arbeidsledigheten har steget. Arbeidsinspektørens situasjonsrapport over arbeidsøkende sjømenn ved de offentlige kontorer viser at der pr. 15de desember 1925 var anmeldt 2 958 ledige sjøfolk mot 1 547 pr. 10de desember 1924.

Av norske sjømenn i fremmede havner er der i 1925 gjennom Handelsdepartementets sjøfartsavdeling hjemsendt kr. 1 264 774 mot i 1924 kr. 1 456 716, en nedgang på kr. 191 942. Hyrene for sjøfolk har i 1925 stort sett vært uforandret.

Posttrafikken var i 1925 større enn det foregående år.

De internasjonale postavtaler som blev underskrevet av Norges representanter på Verdenspostkongressen i Stockholm den 28de august 1924, er ratifisert og trådte i kraft 1ste oktober 1925.

Den innenrikske statsunderstøttede dampskibsfart har arbeidet under fortsatt vanskelige forhold på grunn av de dårlige tider, men fraktinntektene viser dog en del bedring og driftsutgiftene er gått noget ned. De tidligere innskrenkninger i lokalrutene m. v. har det fremdeles vært nødvendig å opprettholde, likesom det heller ikke har latt sig gjøre å foreta nogen almindelig nedsettelse av passasjer- og varefraktene.

Telegraf- og telefonvesenets inntekter har i det forløpne år vist litt stigning, hvilket vesentlig skyldes oppgang i telefontrafikken.

Turisttrafikken i 1925 viser fremgang. Reiseforeningens statistikk viser en samlet inntekt av turistene på 24½ million kroner, en stigning på 4 millioner kroner eller ca. 20 pct. fra 1924. Turisttrafikken i Norge er — på bekostning av jernbanene — gått særlig frem sjøveien, vesentlig over Nordsjøen.

For jordbruket har året vært gunstig forsåvidt angår avlingens mengde og kvalitet. Høi, poteter og rotvekster har gitt

over et middelsårs utbytte, mens det for kornartenes vedkommende er noget under. Kvaliteten er for alle produkters vedkommende meget god. Kornarealet er øket noget, sammenlignet med 1924; likeså er det samlede husdyrantall øket med ca. 2 pct. Det økonomiske resultat for jordbrukeren vil dog være påvirket i ugunstig retning av det sterke prisfall som for flere produkters vedkommende har funnet sted i den siste halvdel av året.

Der er økning i nydyrknings- og bureisningsvirksomheten.

Ved Norges landbrukshøiskole blev der i 1925 optatt i alt 43 studerende, nemlig 15 i jordbruksavdelingen, 2 i meieriavdelingen, 21 i skogbruksavdelingen, 5 i utskiftningsavdelingen og ingen i hagebruksavdelingen.

Der blev uteksaminert 23 landbrukskandidater, 4 hagebrukskandidater, 27 skogbrukskandidater, 1 meierikandidat og 11 utskiftningskandidater.

Skogbruket har hatt et meget godt vekst- og gjenvekstår. Bortsett fra en del stormskade i de nordlige landsdeler har skogen vært skånet for større skader. Avsetningen på skogprodukter har vært mindre tilfredsstillende og prisene forholdsvis meget lave, så skogbrukets netto pengeavkastning har vært liten.

Sundhetstilstanden blandt husdyrene har vært tilfredsstillende. Det er lykkedes også i 1925 å holde den i våre naboland herskende munn- og klovsyke utenfor landets grenser. Byggingen av veterinærhøiskolen i Oslo fortsettes.

Avviklingen av kriseforanstaltningene har også i det forløpne år vært fortsatt i den utstrekning det har vært anledning til.

Staten har i 1925 likesom i tidligere år sørget for den nødvendige tilførsel til landet av brødkorn og mel. I årets løp er følgende mengder innført av provianteringsdirektøren:

Hvete	ca. 87 000 tonn
Rug	» 178 000 »
Bygg	» 13 000 »
Hvetemel	» 51 000 »

Dessuten har staten innkjøpt ca. 4 700 tonn mais, til salg ved Vaksdal mølle.

Den i forrige beretning omtalte store stigning i kornprisene på verdensmarkedet kulminerte i begynnelsen av 1925. Senere har der, med større eller mindre tilbakeslag, vært stadige fall i verdensmarkedets kornpriser, inntil oktober da prisene igjen begynte å stige. Som følge av prisetallet på verdensmarkedet har statens utsalgspriser på korn og mel i årets løp også vært gjenstand for stadige nedsettelse. Fra utsalgsprisene var på sitt høieste i februar—mars og til de nådde lavpunktet i oktober, er de nedsatt med 50 pct. for rugmel og ca. 37 pct. for hvetemel. Som følge av den betydelige prisstigning på verdensmarkedet i årets siste kvartal måtte staten imidlertid sette utsalgsprisene på mel noget op henimot årets slutning.

Av norsk korn har provianteringsdirektøren i alt innkjøpt av 1924 års høst 8021 tonn, hvorav 6895 tonn bygg, 775 tonn rug og 351 tonn hvete. Av 1925 års avl er der kjøpt inntil 31te desember 1925 ca. 13 500 tonn, hvorav ca. 12 500 tonn bygg.

Arbeidsdriften ved de av Stortinget bevilgede jernbaneanlegg samt vei-, vannbyggnings- og reguleringsarbeider er foregått i det vesentlige overensstemmende med de for samme lagte planer og i det omfang som de gitte bevilgninger har tillatt.

Der har også i det forløpne år vært iverksatt en del nødsarbeider til avhjelpelse av den rådende arbeidsløshet.

De jernbaner som pr. 30te juni 1925 var åpnet for ordinær drift hadde en samlet lengde av 3609,3 km., hvorav 3173,2 km. statsbaner og 436,1 km. privatbaner. Der er dessuten åpnet midlertidig drift av Sperillbanen (24 km.) og av Sørlandsbanen fra Bø til Lunde (14 km.).

Ved statsbanenes drift har siste driftsår 1924—25 inntektene utgjort kr. 101 445 200 mot budgettert kr. 101 088 900 og i 1923—24 kr. 95 482 300 (heri innbefattet renteinntekter). Utgiftene utgjorde i 1924—25 kr. 91 502 200 mot budgettert kr. 92 359 900 og 1923—24 kr. 90 615 900 (eksklusive renter). Hertil kommer utgifter til anskaffelser, utvidelser og forbedringer m. v.

Mørkfoss-Solbergfoss kraftverks 1ste utbygging er tilendebragt og statens andel av energien ($\frac{1}{3}$) er bortkontrahert.

Forsikringssummene for de i Norges Brandkasse forsikrede bygninger utgjorde ved begynnelsen av året 1925 5 410 millioner kroner. Denne forsikringssum er i årets løp steget med omkr. 170 millioner kroner og antas den 1ste januar 1926 å utgjøre ca. 5 580 mill. kroner.

De hittil kjente brandskader i 1925 har bragt Brandkassens bygningsavdeling et tap på ca. kr. 8 360 000. Brandkontingenten, som i 1924 utgjorde kr. 11 149 000, antas i 1925 å ville utgjøre kr. 11 430 000. Avdelingens reservefond, som ved utgangen av 1924 utgjorde kr. 6 657 462, antas ved utgangen av 1925 å ville være kr. 7 650 000.

Dessuten har avdelingen et ildsikringsfond og et avslagsfond på tilsammen kr. 730 000.

Brandkassens løseareavdeling hadde ved begynnelsen av 1925 forsikringer til et samlet beløp av ca. 343 millioner kroner, hvilken forsikringssum i årets løp er steget til ca. 373 millioner kroner.

Kontingenten har i 1925 utgjort kr. 849 367.

Efter de hittil kjente brandskader beløper avdelingens brandtap i 1925 sig til kr. 413 922.

Rikets tollintrader, som for budgettterminen 1924—25 var anslått til kr. 130 000 000, har for samme termin efter fradrag for utbetalt tollgodtgjørelse i henhold til tolltariffens § 12 utgjort kr. 129 792 222,74.

Ved Myntinnretningen på Kongsberg er i 1925 for statskassens regning utmyntet i alt kr. 9768 100 i ny skillemynt fordelt med

kr. 8 210 000 i 1-kroner,
» 630 000 i 25-ører,
» 898 100 i 10-ører,
» 30 000 i 1-ører.

Statsgjelden utgjorde pr. 30te juni 1924 kr. 1 600 793,682,30 og pr. 30te juni 1925 kr. 1 826 875 791,97, altså en økning i løpet

av budgetterminen 1924—25 med kr. 226 082 109,67. I denne forbindelse bemerkes, at der i nevnte budgettår er optatt 4 nye statslån, nemlig statslåne i Amerika 6 pct. 1924 og $5\frac{1}{2}$ pct. 1925, store henholdsvis \$ 25 000 000 og \$ 30 000 000, hvilke efter en kurs à kr. 5 er opført med henholdsvis kr. 125 000 000 og kr. 150 000 000, samt de innenlandske statslån 6 pct. 1924 og 6 pct. 1925, store henholdsvis kr. 25 000 000 og kr. 36 000 000, mens der på den annen side i nevnte budgettermin er innfridd det innenlandske statslån, konverteringslånet av 1920, stort kr. 100 000 000.

Statsregnskapet for budgetterminen 1924—25 er avsluttet med et regnskapsmessig underskudd av kr. 11 062 000. Samtidig er imidlertid beløpet av innstående utgiftsbevilgninger gått ned med kr. 15 195 000.

Når dette tas i betraktning fremkommer et overskudd i statsregnskapet stort kr. 4 133 000.

Statskassens beholdning ved utgangen av budgettåret 1923—24 utviste et regnskapsmessig underskudd stort kr. 38 851 000. I budgetterminen 1924—25 er den ytterligere blitt belastet med terminens forannevnte underskudd samt sperrede bankinnskudd m. v., tilsammen kr. 42 645 000. På den annen side er den i budgetterminen blitt godskrevet inndratte statslånemidler m. v. tilsammen kr. 94 658 000. Ved utløpet av budgettåret 1924—25 utviste statskassens beholdningskonto således et overskudd stort kr. 13 162 000.

I 1925 har der — overensstemmende med Stortingets beslutning av 2nen april 1925 — vært holdt rekruttskoler av den i vernepliktslovens § 49 fastsatte minimums-

varighet. De ordinære 18 dagers trenrekruttskoler har dog vært innstilt. Ved flyvevesenet har der vært holdt repetisjonsøvelser av 24 dagers varighet. Ved de øvrige våben og troppearter har regiments-samlingene vært innstilt.

Arbeidet med den nye forsvarsordning har pågått og nærmer sig sin avslutning.

De ordinære tokter og øvelser har i 1925 i det vesentlige vært utført overensstemmende med de gitte bevilgninger.

Der har også i 1925 forekommet inn-sig av et mindre antall miner.

Kommandofartøiet «Heimdal», som var stasjonert i Finnmark, foretok i løpet av sommeren to turer til Svalbard. Første gang i tiden 11te—29de juni for å delta i sikringsekspedisjonen for Amundsen-Ellsworths Nordpolsekspedisjon og annen gang i tiden 10de—28de august i anledning av den offisielle overtagelse av Svalbard. Siden 13de november har opsynet i Finnmark vært forsterket med «Michael Sars» under militær kommando.

Transportskipet «Farm» var i tiden 28de mars—19de juni stilt til disposisjon for Amundsen-Ellsworths Nordpolsekspedisjon og den i anledning av denne utsendte sikringsekspedisjon. I tiden 20de juni—19de september var fartøiet stilt til disposisjon for dosent Hoels Svalbard-ekspedisjon.

De ordinære tokter og øvelser har vært avholdt innenfor rikets grenser.

Nytt fyr er tent på Bremsteinen i Nordland fylke. Reine fyr i Lofoten og Rivingen fyr ved Grimstad er nedlagt og erstattet med fyr lamper. Bjørnøy fyr i Nordland fylke er reparert og modernisert etter større havari ved lynnedslag. På forskjellige steder på kysten er opsatt nye fyr lamper. En rekke nye merker er anbragt.

Gitt på Oslo slott den 12te januar 1926.

Under Vår hånd og rikets segl.

Haakon
(L. S.)

Joh. Ludw. Mowinckel.

N. F. Leganger.